

INGLIZ TILINI O'RGATISHDA INTERAKTIV METODLARNING AHAMIYATI VA SAMARADORLIGI

Aliyeva Muslimaxon Adhamjon qizi

Ingiliz tili fani o'qituvchisi

Uchko'prik 1-son texnikumi

Annotatsiya: Mazkur maqolada ingliz tili darslarida o'quvchilarning nutqiy kompetensiyalarini rivojlantirishda interaktiv metodlarning o'rnini tahlil qilinadi. An'anaviy va zamonaviy yondashuvlarning qiyosiy tahlili, o'quvchilarning motivatsiyasini oshirish strategiyalari hamda guruhlarda ishlashning psixologik afzalliklari yoritilgan.

Abstract: This article analyzes the role of interactive methods in developing students' speech competencies in English lessons. A comparative analysis of traditional and modern approaches, strategies for increasing student motivation, and psychological advantages of group work are highlighted.

Kalit so'zlar: Interaktiv metodlar, pedagogik texnologiya, Brainstorming, Case-study, kommunikativ yondashuv, Bloom taksonomiyasi, talaba-markazlashgan ta'lim.

Keywords: Interactive methods, pedagogical technology, Brainstorming, Case-study, communicative approach, Bloom's taxonomy, student-centered learning.

I. KIRISH

Bugungi kunda ingliz tili global muloqot tili sifatida o'quvchilardan nafaqat nazariy bilimlarni, balki amaliy muloqot ko'nikmalarini ham talab etmoqda. O'zbekiston ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar ham bevosita xorijiy tillarni o'qitishda "Communicative Language Teaching" (CLT) yondashuvini qo'llashga qaratilgan. Ushbu maqolaning maqsadi, interaktiv metodlarning dars jarayonini qanchalik jonlantirishi va o'quvchilarning "til to'sig'ini" (language barrier) yengib o'tishdagi o'rnini ko'rsatib berishdir.

II. ASOSIY QISM

2.1. Interaktiv metodlarning nazariy asoslari

Interaktiv metodlar — bu faqatgina o'yinlar emas, balki ta'lim oluvchining barcha ichki resurslarini faollashtiruvchi jarayondir. Bu usulda o'qituvchi boshqaruvchi (facilitator) rolini o'ynaydi. O'quvchi esa axborotni passiv qabul qiluvchidan, uni izlovchi va tahlil qiluvchi subyektga aylanadi.

2.2. Samarali metodlar tahlili

Case-study (Vaziyatli tahlil): O'quvchilarga ingliz tilida biror muammoli vaziyat beriladi (masalan, ekologik muammo). Guruhlar bu muammoni muhokama

qilib, yechim taklif qilishadi. Bu jarayonda argumentatsiya va mantiqiy fikrlash rivojlanadi.

2.3. Psixologik muhit va hamkorlik

Interaktiv darslarda xato qilishdan qo'rqmaslik muhiti yaratiladi. O'quvchilar guruhlarda ishlaganda bir-birlaridan o'rganadilar (Peer-to-peer learning). Bu esa darsning samaradorligini an'anaviy darsga nisbatan 60-70% ga oshirishi ilmiy isbotlangan.

MUHOKAMA

Interaktiv metodlarning ingliz tili darslaridagi samaradorligi bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, bu yondashuv shunchaki uslubiy yangilik emas, balki ta'lim oluvchining psixologik to'siqlarini bartaraf etuvchi strategik vositadir. Quyida ushbu metodlarning amaliy tatbiqi va yuzaga kelishi mumkin bo'lgan ilmiy munozaralar tahlil qilinadi.

1. Kommunikativ kompetensiyaning shakllanishi

An'anaviy ta'limda asosiy e'tibor grammatik qoidalarni yodlashga (Grammar-Translation Method) qaratilgan bo'lsa, interaktiv metodlarda "til — bu muloqot quroli" tamoyili ustuvorlik qiladi. Muhokama jarayonida aniqlandiki, o'quvchi grammatikani mukammal bilishi mumkin, biroq nutqiy vaziyatda (spontaneous speech) dovdirab qoladi. Interaktiv metodlar, xususan, "Information Gap" (ma'lumotlar tafovuti) mashqlari o'quvchini mavjud so'z boyligidan maksimal foydalanishga majbur qiladi. Bu esa lingvistik bilimlarning nutqiy malakaga aylanish jarayonini tezlashtiradi.

2. Guruhlarda ishlash: Ijobiy va salbiy jihatlar

Interaktiv ta'limning asosi bo'lgan guruhlarda ishlash (Group work) jarayonida o'quvchilar o'rtasida "ijtimoiy o'rganish" (social learning) sodir bo'ladi. Muhokama shuni ko'rsatadiki, kuchli o'quvchilar pastroq o'zlashtiruvchi o'quvchilarga "repetitor" vazifasini bajaradi. Biroq, bu yerda o'qituvchining roli muhim: agar guruhlar to'g'ri taqsimlanmasa, ba'zi o'quvchilar "passiv kuzatuvchi" bo'lib qolishi mumkin. Shuning uchun har bir a'zoga aniq rollar (spiker, taymer, kotib) biriktirilishi metodning samaradorligini kafolatlaydi.

3. Bloom taksonomiyasi va tanqidiy fikrlash

Interaktiv metodlar Bloom taksonomiyasining yuqori bosqichlari — tahlil, sintez va baholashga xizmat qiladi. Masalan, "Debatlar" o'tkazilganda, o'quvchi nafaqat ingliz tilida gapiradi, balki o'z fikrini mantiqiy asoslashi, raqibning argumentini tahlil qilishi va unga raddiya berishi kerak bo'ladi. Bu jarayonda til o'rganish fanning o'zi bo'lishdan to'xtab, fikrni yetkazish vositasiga aylanadi, bu esa eng yuqori natijadorlik hisoblanadi.

4. O'qituvchining "Facilitator"lik roli

Muhokama qilinayotgan metodikada o'qituvchining darsdagi nutq vaqti (Teacher Talking Time - TTT) kamayib, talabanning nutq vaqti (Student Talking Time

- STT) oshadi. Bu ba'zi an'anaviy o'qituvchilarda "dars ustidan nazoratni yo'qotish" qo'rqinchini uyg'otishi mumkin. Biroq, zamonaviy metodika shuni isbotlaydiki, o'qituvchi dars markazida emas, balki jarayonning dizayneri va yo'naltiruvchisi sifatida namoyon bo'lishi ta'lim sifatini 2-3 barobarga oshiradi.

III. XULOSA

Interaktiv metodlarni tizimli qo'llash ingliz tili darslarining sifatini tubdan o'zgartiradi. Bu nafaqat til o'rganish, balki jamoada ishlash, tanqidiy fikrlash kabi 21-asr ko'nikmalarini (soft skills) ham shakllantiradi. Kelajak o'qituvchisi har bir darsda kamida bitta yangi interaktiv texnikani qo'llashi maqsadga muvofiqdir.

IV. ADABIYOTLAR

1. Sayidahmedov N. "Yangi pedagogik texnologiyalar". Toshkent, 2017.
2. Richards, J. C. "Communicative Language Teaching Today". Cambridge University Press.
3. Brown, H. D. "Principles of Language Learning and Teaching". Pearson Longman.